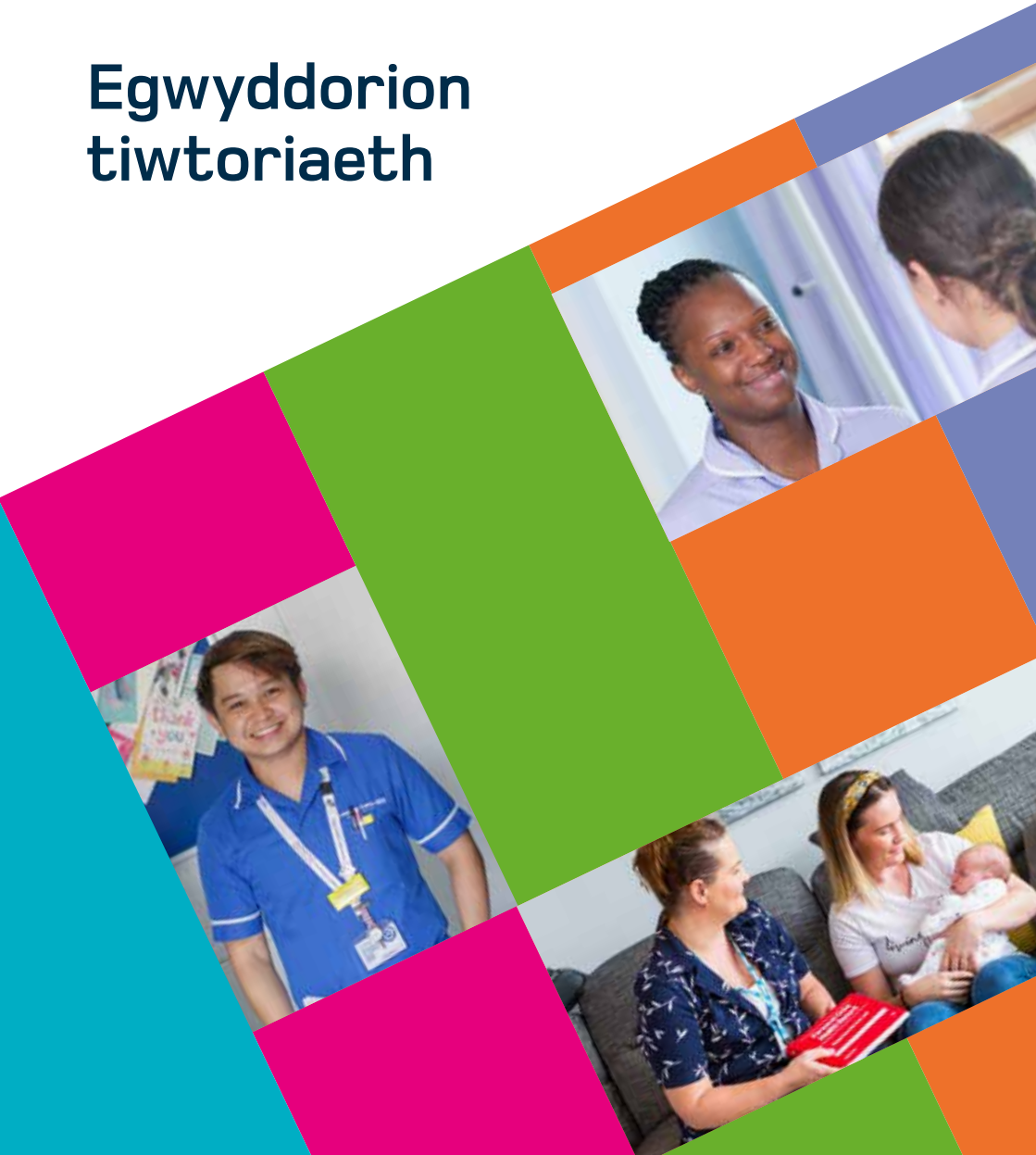

Egwyddorion tiwtoriaeth

“

Datblygwyd ein hegwyddorion tiwtoriaeth newydd mewn cydweithrediad â'r Prif Swyddogion Nyrso ym mhedair gwlad y DU, y Prif Swyddogion Bydwreigiaeth yn Lloegr a'r Alban a Swyddogion Arweiniol bydwreigiaeth yng Nghymru a Gogledd Iwerddon. Rydym yn ddiolchgar iddynt am eu cefnogaeth i'r gwaith pwysig hwn.

Datblygwyd yr egwyddorion tiwtoriaeth er mwyn cydnabod manteision cyfnod strwythuredig o diwtoriaeth gyda chymorth i gyflogwyr, tiwtoreion a'r bobl sy'n defnyddio gwasanaethau. ”

Andrea Sutcliffe

Prif Weithredwr a Chofrestrydd

Cyflwyniad

Mae'r ddogfen hon yn nodi cyfres o egwyddorion y gellir eu defnyddio mewn rhaglenni tiwtoriaeth ar gyfer nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio newydd gofrestru¹ sy'n ymuno â chofrestr yr NMC.

Mae'n nodi diben tiwtoriaeth, at bwy y mae wedi'i hanelu a'r egwyddorion sy'n ategu'r broses o'i rhoi ar waith yn ymarferol ar lefel cyflogwr a/neu ar lefel rhanbarth neu'r wlad gyfan.

Yn y ddogfen hon, cyfeirir at weithwyr proffesiynol sy'n dilyn rhaglenni tiwtoriaeth fel 'tiwtoreion'. Cyfeirir at y rhai sy'n cefnogi tiwtoreion fel 'tiwtoriaid' a gelwir y cyfnod o diwtoriaeth yn 'rhaglen diwtoriaeth'.

Bydd yr egwyddorion hyn yn helpu tiwtoreion, tiwtoriaid, cyflogwyr a sefydliadau, myfyrwyr, ymarferwyr, rheoleiddwyr proffesiynol, rheoleiddwyr systemau, addysgwyr ac eraill i feddwl am y ffordd orau o gefnogi nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio newydd gofrestru.

Amcanion tiwtoriaeth yw croesawu ac integreiddio nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio newydd gofrestru yn y tîm a'r gweithle, eu helpu i fagu hyder a dechrau ar eu taith gydol oes fel ymarferwyr atebol, annibynnol, gwybodus a medrus.

1. Dim ond yn Lloegr y mae Cymdeithion Nyrsio yn cael eu cofrestru

Gall hyd y cyfnod o diwtoriaeth amrywio er mwyn diwallu anghenion y tiwtorai a gall gwledydd, rhanbarthau neu sefydliadau unigol bennu isafswm a/neu uchafswm cyfnod o diwtoriaeth. Mae'n bwysig cydnabod na fwriedir i diwtoriaeth ailadrodd nac ailbrofi unrhyw wybodaeth na sgiliau cymhwysol sy'n ofynnol er mwyn cofrestru â'r NMC ar lefel cyn cofrestru neu ôl-gofrestru. Mae tiwtoriaeth yn atodiad strwythuredig a defnyddiol i brosesau arfarnu perfformiad unigol, a rhaglenni sefydlu a hyfforddiant gorfodol ffurfiol cyflogwyr a sefydliadau.

Mae'r ddogfen hon yn nodi set gyffredin o egwyddorion i sefydliadau a chyflogwyr y gellir eu defnyddio i ddatblygu model tiwtoriaeth effeithiol. Byddant yn helpu sefydliadau a chyflogwyr i feddwl am yr hyn y mae angen iddynt ei wneud er mwyn sicrhau tiwtoriaeth effeithiol o ansawdd cyson uchel i bob nyrs, bydwaig a chydymaith nyrsio newydd gofrestru yn y DU.

Er bod y ddogfen hon wedi'i llunio yng nghyd-destun nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio newydd gofrestru, gall hefyd fod yn ddefnyddiol cymhwyso'r egwyddorion at y rhai sy'n ymuno â rhan newydd o gofrestr yr NMC, y rhai sy'n dychwelyd i ymarfer ar ôl ailymuno â'r gofrestr a nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio sy'n dod i weithio yn y DU o wledydd y tu mewn neu'r tu allan i'r AAE/UE.

Dylai nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio sy'n hunangyflogedig neu sydd ond yn bwriadu ymarfer yn anaml wneud trefniadau i gael cymorth yn unol â'r egwyddorion hyn.

Mae tiwtoriaeth yn ystyried y lleoliad lle mae'r unigolyn yn gweithio ac yn darparu gofal. Bydd yn adlewyrchu'r dirwedd iechyd a gofal cymdeithasol ym mhob un o bedair gwlad y DU, gan gynnwys y GIG, y sector gofal cymdeithasol, y sector annibynnol a'r sector elusennol.

Y daith o'r cam cyn cymhwyso i fod yn weithiwr proffesiynol a reoleiddir

Mae'n bwysig cydnabod bod y profiad sydd gan nyrs, bydwaig neu gydymaith nyrsio newydd gofrestru yn y cyfnod yn union ar ôl y cofrestrriad cychwynnol yn bwysig iawn ac y gall ddylanwadu'n gadarnhaol ar y daith at ddod yn weithiwr proffesiynol hyderus.

Ar adeg cofrestru, mae gan nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio newydd gofrestru y wybodaeth, y sgiliau a'r ymddygiadau sy'n ofynnol i ymuno â'r gofrestr broffesiynol. Mae tiwtoriaeth wedyn yn cynnig y cymorth strwythuredig sydd ei angen ar nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio newydd i droi'r wybodaeth hon yn ymarfer bob dydd a magu hyder yn eu gallu i ddefnyddio eu gwybodaeth a'u sgiliau a chymhwyso'r Cod yn gyson o ddydd i ddydd.

Mae'r cyfnod o diwtoriaeth yn sail i ddechrau taith gydol oes o fyfyrrio, a meithrin gallu nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio i nodi eu hanghenion eu hunain o ran datblygiad proffesiynol parhaus, wrth iddynt ddechrau ar eu gyrfa a pharatoi i gael eu hailddilysu.

Manteision tiwtoriaeth

Yn y DU, cydnabyddir bod cyfnod strwythuredig o diwtoriaeth gyda chymorth yn cynnig amrywiaeth o fanteision i gyflogwyr, tiwtoreion a'r bobl sy'n defnyddio gwasanaethau.

Mae nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio newydd gofrestru yn ymwybodol o'r angen am gymorth ar yr adeg hon pan fyddant yn dechrau swydd newydd a bydd argaeledd tiwtoriaeth o ansawdd da yn dylanwadu ar y dewis o swyddi sydd ar gael iddynt a'r un y byddant yn ei dewis.

Nodwyd bod gan nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio newydd gofrestru sydd wedi cael profiad cadarnhaol o diwtoriaeth fwy o hyder ac ymdeimlad o berthyn, eu bod yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi gan eu cyflogwr a bod ganddynt hunaniaeth gryfach fel gweithiwr proffesiynol ac fel aelod o dîm. Mae cysylltiad rhwng canlyniadau tiwtoriaeth effeithiol â chanlyniadau gwell o ran recriwtio a chadw staff. Mae denu a chadw nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio medrus yn bwysig er mwyn darparu gofal diogel, effeithiol a gwell.

Egwyddorion tiwtoriaeth

1

Diwylliant sefydliadol a
thiwtoriaeth

2

Goruchwyllo tiwtoriaeth
a'i hansawdd

3

Grymuso tiwtoreion

4

Paratoi tiwtoriaid ar gyfer
eu rôl gefnogol

5

Y rhaglen diwtoriaeth

1

Diwylliant sefydliadol a thiwtoriaeth

Mae cyfnod o diwtoriaeth yn trochi'r nyrs, y fydwraig a'r cydymaith nyrsio newydd gofrestru yn ei rôl broffesiynol ac yn ffyrdd o weithio a diwylliant y gweithle newydd. Bydd gan ddiwylliant sefydliadol da sy'n cefnogi tiwtoriaeth y nodweddion canlynol:

- 1.1** Mae'n garedig, yn deg, yn ddiuedd, yn dryloyw ac yn gydweithredol ac mae'n meithrin cydberthnasau rhyngbroffesiynol ac amlasiantaethol da.
- 1.2** Deëllir pwysigrwydd rhoi systemau a phrosesau ar waith i gynnal a meithrin hyder nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio newydd gofrestru.
- 1.3** Ceir dull o ddarparu tiwtoriaeth sy'n blaenoriaethu iechyd a llesiant meddyliol a chorfforol yr unigolyn ac yn hyrwyddo atebolrwydd, hunanfyfyrion ac ymarfer diogel yn unol â'r Cod.

2

Goruchwylio tiwtoriaeth a'i hansawdd

Ystyrir bod ymrwymiad i Egwyddorion Tiwtoriaeth a sicrhau bod rhaglenni tiwtoriaeth ar gael/ar waith yn weithgareddau allweddol o fewn y sefydliad. Mae tystiolaeth bod y broses yn cael ei rheoli a bod ei heffeithlonrwydd a'i chanlyniadau yn cael eu gwerthuso.

Er mwyn sicrhau tiwtoriaeth effeithiol:

- 2.1 Mae prosesau ar waith i nodi'r rhai y mae angen tiwtoriaeth arnynt
- 2.2 Mae digon o diwtoriaid ar gael i gefnogi pob un o'r unigolion hynny y mae angen tiwtoriaeth arnynt
- 2.3 Mae'r cyflogwr, y tiwtoreion a'r tiwtoriaid yn deall polisiau cenedlaethol a lleol a gofynion llywodraethu perthnasol pedair gwlad y DU ac yn cydymffurfio â nhw
- 2.4 Dylai gweithgareddau tiwtoriaeth ategu rhaglen sefydlu ac ymglyfarwyddo tiwtoreion yn y gweithle lleol
- 2.5 Cydnabyddir effaith heriau systemau ar diwtoriaeth effeithiol a sut i'w lliniaru
- 2.6 Mae prosesau ar waith i fonitro, gwerthuso ac adolygu rhaglenni tiwtoriaeth
- 2.7 Mae fframwaith llywodraethu ar gyfer tiwtoriaeth sy'n golygu bod modd archwilio'r broses ac adrodd arni.

3

Grymuso tiwtoreion

Caiff tiwtoriaeth ei theilwra i rôl newydd y nyrs, y fydwraig a'r cydymaith nyrsio sy'n diwtorai, neu'r lleoliad iechyd neu ofal. Mae'n ceisio nodi anghenion tiwtoreion a'u diwallu er mwyn meithrin eu hyder yn eu rôl gofal iechyd broffesiynol.

Mewn modelau tiwtoriaeth effeithiol, mae tiwtoreion yn:

- 3.1** Cael yr adnoddau priodol i'w galluogi i fagu hyder fel nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio newydd gofrestru
- 3.2** Cael cymorth yn unol â'u hanghenion dysgu unigol
- 3.3** Cael cymorth gan diwtor dynodedig
- 3.4** Cael cyfleoedd i fyfyrïo a chael adborth er mwyn eu helpu i baratoi i gael eu hailddilysu
- 3.5** Cael eu grymuso i weithio mewn partneriaeth â thiwtorïaid ac yn gallu dylanwadu ar gynnwys a hyd eu rhaglen diwtoriaeth er mwyn diwallu anghenion unigol a sefydliadol.

4

Paratoi tiwtoriaid ar gyfer eu rôl gefnogol

Dylai tiwtoriaid gael eu paratoi'n briodol i ddeall a chyflawni eu rôl.

Mewn modelau tiwtoriaeth effeithiol, mae tiwtoriaid yn gwneud y canlynol:

- 4.1** Gweithredu fel modelau rôl proffesiynol
- 4.2** Cael cymorth parhaus a mynd ati i hyrwyddo datblygiad proffesiynol
- 4.3** Ymdrin â'r tiwtorai mewn ffordd gefnogol ac adeiladol
- 4.4** Rhannu ymarfer effeithiol a dysgu gan eraill
- 4.5** Ceisio a derbyn adborth ar ansawdd pob agwedd ar eu rôl diwtora.

5

Y rhaglen diwtoriaeth

Dylai tiwtoriaeth ystyried y lleoliad lle mae'r nyrs, y fydwraig a'r cydymaith nyrsio unigol yn gweithio ac yn darparu gofal. Mae'r egwyddorion hyn yn gymwys i unrhyw leoliad iechyd neu ofal cymdeithasol ledled y DU, gan gynnwys y GIG, y sector gofal cymdeithasol, y sector annibynnol a'r sector elusennol.

Bydd rhaglenni tiwtoriaeth yn:

- 5.1** Amserol ac yn cyd-daro â dechrau swydd newydd
- 5.2** Cydnabod gwybodaeth, sgiliau, priodoleddau a chymhwysedd nyrsys, bydwragedd a chymdeithion nyrsio ar adeg cofrestru
- 5.3** Ceisio sicrhau y cytunir ar weithgareddau o fewn y rhaglen â'r tiwtorai
- 5.4** Amrywio o ran eu hyd a'u cynnwys yn unol ag anghenion y nyrs, y fydwraig a'r cydymaith nyrsio unigol a'r sefydliad. Gall gwledydd, rhanbarthau neu sefydliadau unigol bennu isafswm neu uchafswm y cyfnod o diwtoriaeth.
- 5.5** Cynnwys gweithgareddau y bwriedir iddynt groesawu ac integreiddio'r tiwtorai yn y tîm a'r gweithle
- 5.6** Cael eu cynllunio er mwyn sicrhau y gall y tiwtorai gyflawni nodau a chanlyniadau'r rhaglen diwtoriaeth o fewn y terfyn amser y cytunwyd arno.

Trefniadau'r pedair gwlad i ddarparu goruchwyliaeth glinigol a arweinir gan gyflogwyr ar gyfer bydwragedd

Yn 2017, cyflwynodd pedair gwlad y DU fodelau goruchwyliaeth a arweinir gan gyflogwyr. Mae'r modelau hyn yn canolbwyntio ar gefnogi a datblygu ymarfer bydwreigiaeth effeithiol. Ceir rhagor o wybodaeth drwy ddilyn y dolenni canlynol:

Lloegr

Model goruchwyllo bydwragedd A-EQUIP (Eirioli ac Addysgu i Wella Ansawdd).

<https://www.england.nhs.uk/mat-transformation/implementing-better-births/a-equip/a-equip-midwifery-supervision-model/>

Gogledd Iwerddon

Fframwaith ar gyfer Goruchwyllo: Bydwreigiaeth, Nyrsio a Diogelu

<https://www.health-ni.gov.uk/articles/changes-midwife-supervision-uk>

Yr Alban

Goruchwyliaeth glinigol i fydwragedd

<https://www.nes.scot.nhs.uk/education-and-training/by-theme-initiative/maternity-care/about-us/clinical-supervision.aspx>

<https://learn.nes.nhs.scot/3580/clinical-supervision>

Cymru

Goruchwyliaeth glinigol i fydwragedd: Model i Gymru

<https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-03/goruchwyliaeth-glinigol-i-fydwragedd-yng-nghymru.pdf>

Gwybodaeth am diwtoriaeth ledled y DU

Lloegr

Health Education England (2018) RePAIR: Reducing Pre-registration Attrition and Improving Retention:

<https://www.hee.nhs.uk/our-work/reducing-pre-registration-attrition-improving-retention>

NHS Health Education England, Preceptorship

www.hee.nhs.uk/our-work/capitalnurse/workstreams/preceptorship

NHS Employers: Preceptorships for newly qualified staff

<https://www.nhsemployers.org/your-workforce/plan/workforce-supply/education-and-training/preceptorships-for-newly-qualified-staff>

Gogledd Iwerddon

NIPEC, Preceptorship Framework

nipec.hscni.net/resource-section/preceptorship/

Yr Alban

NHS Education for Scotland, Flying Start NHS

www.nes.scot.nhs.uk/education-and-training/by-theme-initiative/workforce-development/flying-start-nhs.aspx

Cymru

Llywodraeth Cymru, Egwyddorion tiwtoriaeth craidd

www.nwssp.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/1178/Final%20Report%20for%20Preceptorship.pdf

Cyfeiriadau defnyddiol

Allan, H.T., Magnusson, C., Evans, K., Horton, K., Curtis, K., Ball, E., Johnson, M. Putting knowledge to work in clinical practice: Understanding experiences of preceptorship as outcomes of interconnected domains of learning. *Journal of Clinical Nursing*, 2018, 27, 123-131. Ewch i: <https://eprints.bournemouth.ac.uk/28996/>

Ashforth, K., a Kitson-Reynolds, E. Fairy Tale Midwifery ten years on: re-evaluating the lived experiences of newly qualified midwives. *British Journal of Midwifery*, 2019, 27(10), 649-654. Ewch i: <https://www.magonlinelibrary.com/doi/full/10.12968/bjom.2019.27.10.649>

Brook, J., Aitken, L., Webb, R., Maclaren, J., Salmon, D. Characteristics of successful interventions to reduce turnover and increase retention of early career nurses: A systematic review. *International Journal of Nursing Studies*, 91(2019), 47-59. Ewch i: <https://openaccess.city.ac.uk/id/eprint/21215/>

Feltham, Christina. (2014) The value of preceptorship for newly qualified midwives. *British Journal of Midwifery*, 22 (6). 427-43. Ewch i: <https://www.magonlinelibrary.com/doi/abs/10.12968/bjom.2014.22.6.427?af=R#>

Irwin, C., Bliss, J., Poole, K. Does preceptorship improve confidence and competence in Newly Qualified Nurses?: A systematic literature review. *Nurse Education Today*, 60 (2018), 35-46. Ewch i: <https://uwe-repository.worktribe.com/output/880683>

Jonsen, E., Melender, H.L., Hilli, Y. Finnish and Swedish nursing students' experiences of their first clinical practice placement—a qualitative study. *Nurse Education Today*. 2013; 33(3): 297-302. Ewch i: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2012.06.012>

Ke, Y.T., Kuo, C.C., Hung, C.H. The effects of nursing preceptorship on new nurses' competence, professional socialization, job satisfaction and retention: a systematic review. *Journal of Advanced Nursing*. 2017; 73(10):2296-2305. Ewch i: <https://doi.org/10.1111/jan.13317>

Logina, A. a Traynor, M. The relationship between effective transition models and the optimal management of patient care. *British Journal of Nursing*, 2019, 28 (3), 168-172. Ewch i: <https://www.magonlinelibrary.com/doi/pdf/10.12968/bjon.2019.28.3.168>

Mitchell, J.M. a Davies, S. Implementation of a structured programme of preceptorship for newly qualified midwives in a maternity unit. *Nursing Management*, 23, 6, 35-39. Ewch i: https://usir.salford.ac.uk/id/eprint/40947/1/PreceptorshipNM1463_R1.pdf

Odelius, A., Traynor, M., Mehigan, S., Wasike, M., Caldwell, C. Implementing and assessing the value of nursing preceptorship. *Nursing Management*. 23, 9, 35-37. Ewch i: <https://journals.rcni.com/nursing-management/implementing-and-assessing-the-value-of-nursing-preceptorship-nm.2017.e1547>

Power, A. ac Ewing, K. Midwifery preceptorship: the next chapter. *British Journal of Midwifery*, 2016, 24 (8), 582-584. Ewch i: <http://nectar.northampton.ac.uk/8988/1/Power20168988.pdf>

Salt, J., Cummings, G.G., Profetto-McGrath, J., 2008. Increasing retention of new graduate nurses: a systematic review of interventions by healthcare organisations. *Journal of Nursing Administration*, 38 (6), 287-296. Ewch i: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18562833>

Scholes, J., Petty, N., McIntosh, T., Green, A., Flegg, M. Managing support for newly qualified practitioners: lessons learnt from one health care region in the UK. *Journal of Nursing Management*, 2017, 25, 102-109. Ewch i: <https://research.brighton.ac.uk/en/publications/managing-support-for-newly-qualified-practitioners-lessons-learnt>

Taylor, L.M. ac Eost-Telling, C.L., Ellerton, A. Exploring preceptorship programmes: Implications for future design. *Journal of Clinical Nursing*, 2019, 28, 1164-1173. Ewch i: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/jocn.14714>

Tucker, G., Atkinson, J., Kelly, J., Parkin, L., McKenzie, A., Scott, S., Joyce, S., Davidson, D. Evaluation of a structured preceptorship programme. *British Journal of Community Nursing*, 2019, 24 (11), 554-557. Ewch i: <https://www.magonlinelibrary.com/doi/abs/10.12968/bjcn.2019.24.11.554?journalCode=bjcn>

Wain, A. Examining the lived experiences of newly qualified midwives during their preceptorship. *British Journal of Midwifery*, 2017, 25 (7), 451-457. Ewch i: <https://www.magonlinelibrary.com/doi/abs/10.12968/bjom.2017.25.7.451>

Whitehead, B., Owen, P., Henshaw, L., Beddingham, E., Simmons, M. Supporting newly qualified nurse transition: A case study in a UK hospital. *Nurse Education Today*, 36 (2016), 58-63. Ewch i: https://www.academia.edu/35595788/Supporting_newly_qualified_nurse_transition_A_case_study_in_a_UK_hospital._item_type_Article

NMC Cyngor
Nyrsio a
Bydwreigiaeth

Portland Place,
London W1B 1PZ
T +44 20 7637 7181
F +44 20 7436 2924
www.nmc.org.uk

The nursing and midwifery regulator for England, Wales,
Scotland and Northern Ireland Registered charity in
England and Wales (1091434) and in Scotland (SC038362)